

תכנית אסטרטגית עמותת נאמן, נלחמים בשבץ "לחיות עם מוח בריא" 2016-2020

עומס התחלואה והתמותה משבץ מוחי בישראל:

1. שבץ מוחי הינו סיבת המוות השלישית לאחר מחלת לב וסרטן ואחת הסיבות המובילות לנכות ומוגבלות ממושכת באוכלוסייה הבוגרת בארץ. שכיחות המחלה עולה עם הגיל, כאשר כ- 75% ממקרי שבץ מוחי קורים בבני 65 ומעלה, אך כרבע בצעירים יותר.
2. שבץ מוחי גורם לכ- 6% ממקרי התמותה בגברים ו- 8% בנשים. שיעור התמותה משבץ מוחי בישראל, בדומה למדינות מערביות אחרות, הינו במגמת ירידה משנות ה-80.
3. בישראל משתחררים מאשפוז באבחנת שבץ מוחי כ-18,000 איש בשנה, בהתפלגות גילאים דומה לזו כאמור לעיל.
4. מבין הלוקים בשבץ מוחי, כחמישית נפטרים בשלושת החודשים שלאחר האירוע. מרבית הנפגעים ששורדים סובלים ממוגבלות בתפקודי היום יומית. עקב ליקויים בתפקוד המוטורי, הקוגניטיבי, הרגשי, התקשורתי ו/או ההתנהגותי - וזקוקים לשיקום רפואי מתמשך כדי לאפשר חזרה, לפחות חלקית, לתפקוד היום-יומי.
5. הירידה בתפקוד הנותרת בעקבות אירוע מוחי משפיעה על יכולת ההשתתפות של הפרט בפעילויות שונות כמו לימודים, עבודה, פעילויות פנאי ופעילויות חברתיות.
6. בארץ חיים כיום למעלה מ-100,000 איש שעברו שבץ מוחי בכלל הגילאים כאמור, - אחוז הקשישים מתוכם גבוה: כ- 70% מתגוררים בקהילה כאשר בקרב בני 65 ומעלה כ- 6% דיווחו כי עברו שבץ מוחי נוסף, אלפי קשישים ששרדו לאחר שבץ מוחי מתגוררים במסגרות מוסדיות.
7. כ- 30% ממקרי שבץ מוחי הינם אירועים חוזרים. מניעת שבץ מוחי, ע"י טיפול בגורמי הסיכון, ראשונית או שניונית (כדי למנוע את האירוע הבא) היא הדרך היעילה ביותר לצמצום שכיחות המחלה ונזקה.

בעיות מרכזיות:

- **מודעות נמוכה לסימנים מוקדמים לשבץ מוחי** - רק כ- 9% מהחולים מגיעים לביה"ח בזמן המאפשר מתן טיפול ראשוני, העשוי להציל חיים או למזער את הנכות הקשה.
- **מחסור ביחידות שבץ ייעודיות בפיזור ארצי** - יחידות שבץ מוח ייעודיות הוכחו כמפחיתות את התמותה ומורידות אחוז השורדים עם מוגבלות קשה שיזדקקו לטיפול סיעודי ארוך טווח.

- **קיים מחסור חמור בשירותי שיקום איכותיים, זמינים ונגישים מבחינת מרחק, במיוחד בפריפריה וחסר יחסי גם במחוז ירושלים.** זמינות ונגישות מופחתת של שירותי שיקום, בפרט עבור אוכלוסיות באזורי החסר, וחסר פיתוח התשתיות ומגמות במתן שירותים ע"י קופות החולים מביא לכך ששיעור נמוך בלבד מהחולים מקבלים טיפול בקהילה כמתחייב בחוק. קיים גם מחסור משמעותי ברופאי שיקום.
- **עלות ההשתתפות העצמית של ציבור החולים ברכישת תרופות מניעה שניונית מביאה להימנעות של ציבור גדול של חולים, בעיקר קשישים, ברכישתן ומעלה את הסיכון לשבץ מוחי חוזר**
- **חוסר מודעות בקרב קבוצות אוכלוסיה רבות, בעיקר בקרב אוכלוסיות מוחלשות לצורך בניהול אורח חיים בריא הכולל פעילות גופנית סדירה ותזונה נכונה מעמיד אותו בסיכון לתחלואה במחלות לב, הסוכרת, לחץ דם גבוה ולסיכון ללקות בהמשך בשבץ מוחי.**
- **העדר אמות מידה לשיקום, במרכזי שיקום יום – אין כלל נהלים ואמות מידה להסדרת כוח האדם הנדרש ומטבע הדברים גם לא את ההכשרה הנדרשת.** חוסר התאמת השיקום לצרכי המטופל ומעקב והערכת מצבו לאורך זמן והזנחת הטיפול הנפשי והקוגניטיבי- לעומת דגש בעיקר על המוגבלות הפיזית, אינם נותנים מענה מספק לבעיות דיכאון וירידה קוגניטיבית מהן סובלים חולים רבים לאחר שבץ מוח.
- **לאחר חזרתם לקהילה, מוצאים עצמם נפגעי שבץ מוח רבים מבודדים חברתית.** חברים נעלמים, רבים אינם חוזרים לעיסוקם הקודם או לתחביביהם ועשויים לשקוע בייאוש ובדיכאון. בני הזוג התומכים מתקשים לשוב לעבודה עקב הצרכים הטיפוליים והתלות הרבה שנוצרה, חווים אף הם תחושות לחץ ודיכאון.
- **מחסור במסגרות שיקומיות חברתיות להמשך טיפול והעסקה -** נפגעי אירוע מוחי צעירים, שאינם מסוגלים לחזור לעבודתם נידונים לישיבה ללא מעש בבתייהם, או נאלצים להסתפק במסגרות פעילות של פגועי נפש וקשישים ללא אופק שיקומי.
- **היעדר גישה למידע על זכויות ושירותים –** ציבור החולים סובל ממחסור בידע בסיסי בדבר זכויות ושירותים. לרוב אין כתובת ברורה ומעקב טיפולי מסודר ואין חשיפה ונגישות לחידושים בטיפולים ובציוד העשויים להקל על ההתמודדות עם השלכות המחלה. מצב זה גורם לבלבול, אי וודאות, לירידה מיותרת במשאבים כלכליים ולהרגשת חוסר אונים.
- **העדר תמיכה והכוונה ממוסדת במשפחת החולה –** המשפחה היא משענתו העיקרית של החולה, היא הגורם הקרוב ביותר לחולה והגורם היציב היחיד והקבוע בחייו, בשעה שגורמים טיפוליים אחרים מתחלפים. מצב החולה משליך במישרין על בריאותם ואיכות חייהם של בני המשפחה הקרובים.

חזון עמותת נאמן:

השגת שיעור נפגעי השבץ המוחי בישראל הנמוך ביותר האפשרי, ולדאוג שחולים ובני משפחותיהם מקבלים את כל הטיפול המיטבי הדרוש והזכויות שלהם מותאם לצרכיהם.

משימה:

עמותת נאמן תפעל להפחית את נטל השבץ המוחי על הנפגעים, בני משפחותיהם והציבור כולו, באמצעות העלאת המודעות, שיפור רצף הטיפול בנפגעי שבץ מוח מהשלב החד דרך השיקום המידי ועד לטיפול לטווח ארוך על כל היבטיו.

ערכי עמותת נאמן:

- מקצועיות – מחויבות להכרה עמוקה של השבץ על כל היבטיו והתנהגות מקצועית.
- מחויבות לחולה – החולה וסביבתו מהווה את מיקוד העשייה שלנו.
- יושרה – נתנהל ביושרה מול הגופים באופן שקוף.
- שותפות – אנו רואים בשותפות עם משרדי הממשלה, מערכות קהילתיות, ארגונים עסקיים וארגוני המגזר השלישי דרך טבעית ויעילה להשגת מטרותינו.
- תעוזה – להעז ולהציע רעיונות חדשניים לשינוי המציאות של השבץ המוחי.

תובנות עיקריות:

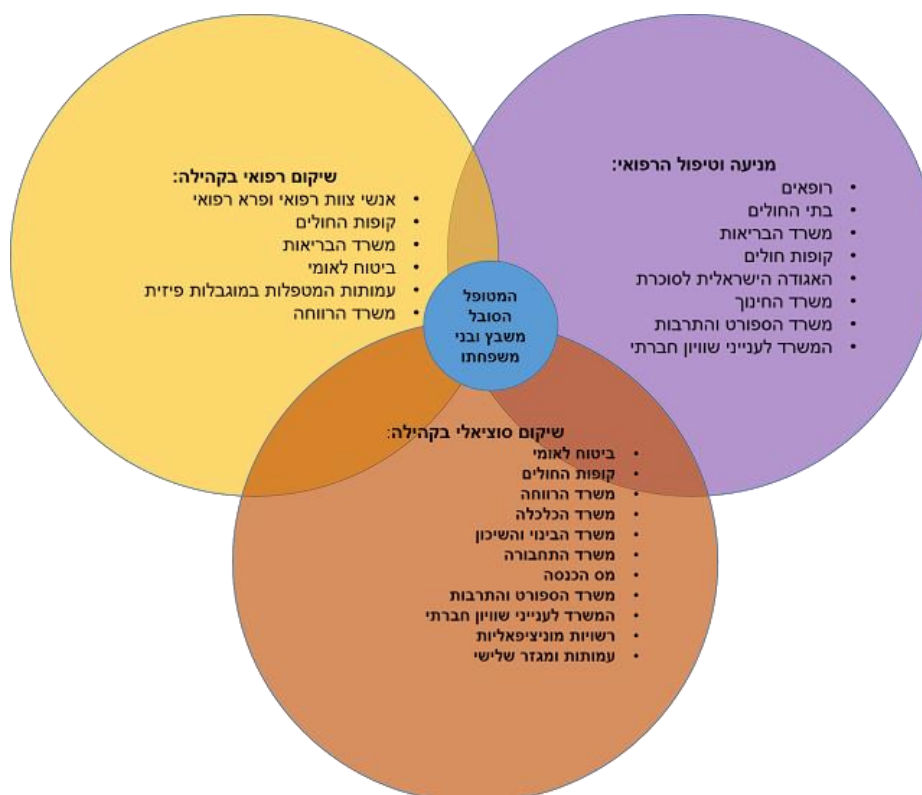
מסלול השבץ	אפיון	קהל יעד מרכזי	מה נדרש	פעילות
מניעת השבץ מוחי		כלל האוכלוסייה	העלאת המודעות לגורמי הסיכון, לניהול אורח חיים בריא (תזונה, פעילות גופנית, מניעת עישון) איתור קבוצות בסיכון	<ul style="list-style-type: none"> • הדרכה וחינוך עידוד בדיקות שגרתיות לזיהוי גורמי הסיכון ואיזונם ביטול השתתפות עצמית בתרופות למניעה שנינונית שיתוף עם קופות החולים
זיהוי השבץ המוחי	אקראי	כלל האוכלוסייה	העלאת המודעות לסימנים המוקדמים ולצורך בפינוי מיידי באמבולנס – לאורך זמן	<ul style="list-style-type: none"> • קמפיין משרד הבריאות הפעלת מערך הדרכה וחינוך בבתי ספר, בקהילה • שיתוף משרד החינוך, הבריאות והרווחה
טיפול	מסלול טיפול לא מגובש	רופא משפחה מלר"ד שירותי הצלה	תהליך טיפולי ברור בשבץ מוח והתמחות בבית חולים באמצעות יחידות שבץ מוח	<ul style="list-style-type: none"> • כתיבת הנחיות מסודרות • חינוך והדרכה של צוותי הרפואה

<ul style="list-style-type: none"> • תקצוב יחידות שבץ • שיפור תשתיות ומתווה שבץ מוח מאורגן ויעיל בבתי החולים (מלר"ד) 	"נאמני שבץ מוח בבתי חולים	יחידת שבץ ייעודיות הכשרת מומחים בתחום השבץ		
<ul style="list-style-type: none"> • כתיבת הנחיות- מסלול מטופל והטבות 	הגדרת פרוטוקול שיקום מקיף : פיזי וקוגניטיבי	נפגעי השבץ מוחי	מסלול טיפול לא מגובש	שיקום
<ul style="list-style-type: none"> • שיפור תהליך מימוש זכויות • הרחבת רשת מועדונים חברתיים • פיתוח מערך ניהול מקרה • פתרונות לשיקום תעסוקתי 	בניית מסלולי חזרה לחיים ואפשרויות לנפגעי שבץ מוח	מקבלי החלטות, בני משפחה, נפגעי שבץ מוח	מסלול לא מוגדר, היעדר שירותים	חזרה לחיי יום יום

חשיבה מנחה:

על מנת להשיג את המטרות של העמותה יש צורך בהרחבת מספר השחקנים שמעורבים ברצף הטיפולי במעגלי המניעה, הטיפול והשיקום של שבץ המוח. הדרך לעשות זאת היא להציב את השבץ המוח במרכז סדר היום הלאומי ולהוסיף שותפים ומשאבים חדשים.

תרשים של השותפים

תכנית אסטרטגית : "לחיות עם מוח בריא"

מטרת על: הורדת התחלואה משבץ מוחי ב-25% ושיפור השיקום והרצף הטיפולי של הנפגעים ובני משפחותיהם - תכנית חומש.

אסטרטגיה 1: העלאת המודעות לשבץ המוחי בקרב הציבור הרחב ומקבלי החלטות.

יעד 1: הוספת שותפים ומשאבים חדשים וקידום שבץ המוח למעמד של יעד לאומי תוך שנתיים.

- ארגון כנס ארצי של מקבלי החלטות בתחום (בריאות, רווחה, קופות חולים, ביטוח לאומי, שלטון מקומי).
- הקמה וניהול פורום ארצי לקידום הטיפול בנושא השבץ המוחי באופן קבוע.
- גיוס גופים כלכליים לכתיבת מסמך על ההשלכה התקציבית של שבץ מוחי והשלכותיו על המשפחות והמשק.
- השפעה על מקבלי החלטות במשרד הרווחה לקחת אחריות.
- המשך שיתוף פעולה הדוק עם משרד הבריאות.
- גיוס וארגון פעילויות משותפות עם שותפים אסטרטגים נוספים שיש להם נגיעה עם שבץ מוח: ארגוני חולים ואיגודי רופאים בתחומי: נירולוגיה, נירוכירורגיה, רדיולוגיה, לחץ דם, השמנה, סוכרת, לב, כלי דם, רפואת המשפחה.

יעד 2: העלאת מודעות לזיהוי וטיפול ראשוני

חינוך והדרכת הציבור לניהול אורח חיים בריא, למודעות לגורמי הסיכון, לסימנים המקדימים לשבץ המוח ולצורך בהגעה בדחיפות לבית החולים באמבולנס לקבלת טיפול מתאים בחלון ההזדמנויות הקצר שקיים.

- פעילות שוטפת במדיה חברתיים.
- קמפיין משרד הבריאות.
- פעילות בשיתוף קופות החולים.
- הדרכות לגורמים מקצועיים לרבות צוותים של פרמדיקים.
- ארגון כנסים, ומפגשי הדרכה והרצאות בכל המגזרים בציבור.

יעד 3: שיפור תקינה ויצירת מסלולי טיפול

- מימוש התכנית הלאומית להורדת התחלואה של משרד הבריאות:
 - הקמה וביסוס 6-8 יחידות- על לשבץ מוח ייעודיות ומתוקננות מאורגנות הכוללות צוות רב-תחומי בבתי חולים בפריסה ארצית. הקמת יחידות שבץ מוח בסיסיות(על פי חוזר מנכ"ל יולי 2011)
 - מימוש והטמעת מדדי האיכות של משרד הבריאות מרמת האמבולנס, דרך התנהלות במלר"ד בבית החולים לביה"ח ולקבלת טיפול מיטבי.
 - הגדרה ומימוש מדדי איכות ובדיקות לזיהוי מוקדם לקופות החולים למניעת שבץ מוחי.

- הטמעה ובקרה של התוכנית של משרד הבריאות ליצירת צוותים מיומנים במלר"ד, "נאמני שבץ מוח" ליעל את מנגנון הטיפול לחולי שבץ מוחי במלר"ד.
- עליה במספר הלוקים בשבץ מוח המגיעים בזמן לבית החולים לקבלת טיפול ממיס קריש דרך הוויד וטיפול צנתורי תוך - 4.5 שעות לבית החולים מ9% ל20% בשנה בפיזור ארצי.
- אכיפת חוזר מנהל בנושא הצורך בשיקום בבתי החולים ע"י צוותים רפואיים.

אסטרטגיה 2 : "חזרה לחיים" שיפור איכות חיי הנפגעים ובני משפחותיהם

יעד 1: העלאת מודעות לתוצאות השבץ והחיים עמו בקרב הציבור ומקבלי ההחלטות בתחום השיקום והרווחה

- ניהול קמפיין הסברה על "החיים עם השבץ המוחי" בכל ערוצי התקשורת הרלוונטיים כולל רשתות חברתיות.

יעד 2: הרחבת התקינה של גורמים משקמים לחולי שבץ מוח:

- לפעול להגדרת והפעלת תכנית שיקום אישית, התפורה על פי צרכי המטופל לאורך זמן
- לפעול ל"הגדרת תקינת מינימום לפריסת מרכזי יום שיקומיים, מכוני שיקום ומרפאות אמבולטוריות רב-מקצועיות בכל הקופות ובכל המחוזות ברחבי הארץ באופן העונה על היקף הצרכים השיקומיים ובתקינה נאותה.
- לפעול לקביעת סטנדרטים שוויוניים ומהותיים של זמן, מרחק, (נגישות), ואיכות השירות, ולפעול לאכיפתם באמצעות תכנית ברורה והקצאת משאבים, באופן פרוגרסיבי, ועד לסגירת הפערים.
- פיתוח מדד איכות לבתי חולים המיישמים את חוזר מינהל רפואה למימוש זכויות שיקום.
- הרחבת סל השיקום בקהילה בתחומים השונים כגון: הפרעות בתקשורת, ריפוי בדיבור ושיקום רגשי/קוגניטיבי בקהילה.

יעד 3: שיפור תהליכי מיצוי זכויות נפגעי השבץ:

- פיתוח ויישום מערכת ארצית למימוש זכויות ללא עלות למשפחות נפגעי השבץ המוחי הכוללת עבודה בין-משרדית:
 - משרד הבריאות, משרד הרווחה, משרד התמ"ת, ביטוח לאומי, משרד השיכון, משרד התחבורה.
- לפעול להפחתת בירוקרטיה בדרך למימוש זכויות/
- הפעלת קו תמיכה המספק מידע ומלווה משפחות בכל שלבי תהליך מימוש הזכויות, לדוברי כל השפות.
- הנגשת מידע בנושאי מניעה, שיקום ומימוש זכויות לציבור לדוברי השפות עברית, ערבית, אמהרית ורוסית ע"י פרסום חוברות מידע וחלוקתן למשפחות החולים עם שחרורם מביה"ח_פרסומים במדיה חברתיים.
- יצירת אמנה של זכויות חולי השבץ המוחי והטמעתה בקרב הציבור בכלל וציבור חולי השבץ המוחי ובני משפחותיהם בפרט.

יעד 4: שיפור מערך השיקום הסוציאלי בקהילה:

- מתן מענה לצורך בטיפול משמר שיקום לאורך חיי הנפגעים ובני משפחותיהם. בדגש על שילוב חברתי בקהילה ומתן פתרונות לפעילות גופנית לאורך זמן.
- פיתוח פתרונות מותאמים לצרכי לנפגעי שבץ מוחי צעירים בקהילה.
- יצירת מענה תעסוקתי ותוכניות שילוב של נפגעי שבץ בתעסוקה.
- פיתוח ויישום פיילוט למודל של "מנהל מקרה" להנחיית המשפחה בניהול המחלה והשיקום.
- הרחבת וחיזוק רשת המועדונים החברתיים של נאמן ברחבי הארץ. בדגש על הפריפריה.

אסטרטגיה 3: הרחבה ופיתוח תשתית הפעילות של עמותת נאמן

יעד 1: בניית תכנית הכשרה מקצועית למתנדבים ועובדי העמותה בנושאים של:

- בניית תכניות פעולה והערכה.
- ניהול פרויקטים.
- גיוס משאבים.
-

יעד 2: הרחבת מקורות הכנסה:

- פיתוח יכולת לגיוס מענקים מקרנות בחו"ל.
- הרחבת בסיס התורמים הפרטיים.
- הרחבת בסיס המגזר העסקי.